

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 octobre 2006

PROJET DE LOI
réformant le divorce

AMENDEMENTS

N° 90 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Supprimer l'article 229, § 4, proposé.

JUSTIFICATION

Plusieurs amendements tendent à supprimer toute référence à la faute au stade du prononcé du divorce. L'exposé des motifs du projet énonce: «Il ne faut pas totalement exclure le débat sur la faute. De nombreuses voix se sont élevées pour que soit conservée au sein du débat judiciaire une place pour l'expression de la souffrance de la victime. Un équilibre entre les partisans d'une suppression totale de la notion de faute, et ceux qui souhaitent son maintien doit être recherché. Le projet prévoit donc que l'existence d'un comportement rendant impossible la poursuite de la vie commune peut accélérer la procédure: en somme, le comportement pas nécessairement fautif d'un des conjoints établit le caractère irrémédiable de la

Documents précédents :

Doc 51 **2341/ (2005/2006)** :

001 : Projet de loi.

002 à 006: Amendements.

007 : Rapport.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 oktober 2006

WETSONTWERP
betreffende de hervorming van
de echtscheiding

AMENDEMENTEN

Nr. 90 VAN DE REGERING

Art. 2

Het voorgestelde artikel 229, § 4, weglaten.

VERANTWOORDING

Meerdere amendementen strekken ertoe elke verwijzing te schrappen naar de fout in het stadium van het uitspreken van de echtscheiding. De memorie van toelichting van het ontwerp drukt zich als volgt uit: «Het debat over de fout moet echter niet totaal worden uitgesloten. Er gingen heel wat stemmen op om in het gerechtelijke debat ruimte te houden voor het uitdrukken van het lijden van het slachtoffer. Er moet een evenwicht worden gezocht tussen de voorstanders van het volledig afschaffen van de foutnotie en degenen die ze willen behouden. Het ontwerp van wet voorziet dus dat indien er sprake is van gedrag dat het voortzetten van het samenleven onmogelijk maakt, de procedure kan worden versneld. In feite

Voorgaande documenten :

Doc 51 **2341/ (2005/2006)** :

001 : Wetsontwerp.

002 tot 006 : Amendementen.

007 : Verslag.

désunion, sans plus, et permet dès lors au demandeur d'éviter de devoir subir les délais de réflexion imposés par la loi».

Cet objectif peut être atteint sans maintenir le § 4.

D'une part, le droit à la pension alimentaire après divorce est exclu pour le coupable (Code civil, art. 301, § 2, al. 2, tel que remplacé par l'art. 8 du projet.) Un amendement subséquent renforce la prohibition en cas de violence conjugale.

D'autre part, même s'il n'existe pas de demande de pension alimentaire, le juge peut motiver la décision de prononcer immédiatement le divorce en constatant la désunion irrémédiable sur base de l'article 229, § 1er proposé (cf. exposé des motifs: «Le juge pourra toujours prononcer le divorce s'il a l'intime conviction que plus aucun rapprochement n'est possible entre les époux.»).

Le présent amendement supprime le § 4, mais laisse subsister le § 1er, qui permettra au juge de prononcer le divorce immédiatement, notamment en considération du comportement d'un des conjoints, sans attendre l'écoulement des délais prévus au §§ 2 et 3.

N° 91 DU GOUVERNEMENT

Art. 4

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 4. — L'article 275 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 275. — Les époux pourront également divorcer par consentement mutuel, aux conditions fixées à la section 2, du chapitre XI de la quatrième partie du code judiciaire.».

JUSTIFICATION

Le divorce par consentement mutuel est maintenu par le projet, mais la procédure est intégrée dans la procédure unique de désunion irrémédiable.

Afin de maintenir la visibilité et donc l'attrait de cette procédure de divorce par consentement mutuel (plus de 70% des divorces aujourd'hui), il est proposé de maintenir le schéma actuel.

toont het gedrag, dat niet noodzakelijk een fout vormt in hoofde van een van de echtgenoten, zonder meer het onherstelbare karakter aan van de ontwrichting van het huwelijk, wat de verzoeker toelaat om de door de wet opgelegde bedenkingstermijnen te vermijden».

Deze doelstelling kan bereikt worden zonder § 4 te behouden.

Eenzijds is het recht op een uitkering tot levensonderhoud uitgesloten voor de schuldige (Burgerlijk Wetboek, art. 301, § 2, tweede lid, zoals vervangen door art. 8 van het ontwerp). Een daaropvolgend amendement versterkt het verbod in geval van echtelijke geweld.

Anderzijds kan de rechter zelfs indien er geen verzoek is voor een uitkering tot levensonderhoud de beslissing om de echtscheiding onmiddellijk uit te spreken motiveren door het vaststellen van de onherstelbare ontwrichting op basis van het voorgestelde artikel 229, § 1, (cf. memorie van toelichting: «de rechter zal de echtscheiding altijd kunnen uitspreken, indien hij er innerlijk van overtuigd is dat er geen enkele toenaadering meer mogelijk is tussen de echtgenoten.»).

Dit amendement schrapt § 4, maar laat § 1 voortbestaan, waardoor de rechter nog steeds de echtscheiding onmiddellijk zal kunnen uitspreken, met name door rekening te houden met het gedrag van een van de echtgenoten, zonder te moeten wachten op de termijnen die voorzien zijn in de §§ 2 en 3.

Nr. 91 VAN DE REGERING

Art. 4

Dit artikel vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 4. — Artikel 275 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door volgende bepaling:

«Art. 275. — De echtgenoten zullen ook door onderlinge toestemming uit de echt kunnen scheiden volgens de voorwaarden als vastgesteld door afdeling 2 van hoofdstuk XI van deel IV van het Gerechtelijk Wetboek.».

VERANTWOORDING

De echtscheiding door onderlinge toestemming wordt door het ontwerp behouden, maar de procedure wordt geïntegreerd in de unieke procedure van onherstelbare ontwrichting.

Teneinde de leesbaarheid te behouden en dus ook het aantrekkelijke van deze echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming (meer dan 70% van de echtscheidingen vandaag), wordt voorgesteld om het huidige schema te behouden.

N° 92 DU GOUVERNEMENT

Art. 8

Compléter le § 2 de l'article 301 proposé, par les deux alinéas ainsi rédigés:

«*En aucun cas, la pension alimentaire ne pourra être accordée au conjoint reconnu coupable d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal ou d'une tentative d'un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code, commis contre la personne du défendeur.*

Par dérogation à l'article 4 du titre préliminaire du code d'instruction criminelle, le juge peut, en attendant que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée, allouer au demandeur une pension provisionnelle, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il peut subordonner l'octroi de cette pension provisionnelle à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités.».

JUSTIFICATION

1. Pour faire face à l'ampleur et à la diversité des formes de violences au sein des couples, il faut tenir compte du plan d'action national contre la violence à l'égard des femmes qui a été adopté pour la période de 2001 à 2003. Le 7 mai 2004, le gouvernement fédéral a adopté un second plan d'action national contre la violence dans le couple pour la période 2004-2007. Le présent amendement s'inspire de l'article 1447 du code civil, tel que modifié par la loi du 28 janvier 2003 visant à l'attribution du logement familial au conjoint ou au cohabitant légal victime d'actes de violence physique de son partenaire

2. Contrairement aux autres fautes graves visées par l'alinéa 2 (adultère, etc.), le juge ne disposera d'aucun pouvoir d'appréciation. Pour cela, il faudra que le responsable soit reconnu coupable par une décision pénale coulée en force de chose jugée. Ainsi, si le créancier potentiel est acquitté, ou obtient la suspension du prononcé de la condamnation, l'alinéa 3 ne s'appliquera pas (le pouvoir d'appréciation du tribunal restant alors entier en vertu de l'alinéa 2.)

3. L'alinéa 4 vise à éviter qu'il soit recouru à l'alinéa 3 à des fins dilatoires. Si la procédure pénale prend un certain temps, le débiteur pourrait s'exonérer de tout paiement pendant longtemps. C'est pourquoi il est prévu que le juge pourra statuer à titre provisionnel, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il prendra en considération le sérieux de la plainte de la victime, le caractère dilatoire de la procédure pénale, ses chances de succès, l'urgence que revêt la demande pour le créancier démuné, etc., comme un juge qui ordonne l'exécution provisoire de sa décision.

Nr. 92 VAN DE REGERING

Art. 8

Paragraaf 2 van het voorgestelde artikel 301, aanvullen met de volgende leden, luidende:

«*In geen geval zal de uitkering tot levensonderhoud kunnen worden toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een feit bedoeld in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek of van een poging tot het plegen van een feit bedoeld in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek tegen de persoon van de verweerder.*

In afwijking van artikel 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvan hij de nadere regels vaststelt.».

VERANTWOORDING

1. Om het hoofd te bieden aan de omvang en de diversiteit van de vormen van geweld binnen de koppels, moet men rekening houden met het nationaal actieplan inzake geweld tegen vrouwen, dat werd goedgekeurd voor de periode 2001 tot 2003. Op 7 mei 2004 heeft de federale regering een tweede actieplan inzake geweld tegen vrouwen goedgekeurd voor de periode 2004-2007. Dit amendement is ingegeven door artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd door de wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner.

2. In tegenstelling met de andere zware fouten zoals bedoeld door het tweede lid (overspel, enzovoort), beschikt de rechter niet over enige beoordelingsbevoegdheid. Daarvoor zou de verantwoordelijke schuldig moeten worden bevonden door een strafrechtelijke beslissing die in kracht van gewijsde is getreden. Zo zal het derde lid niet van toepassing zijn wanneer de potentiële schuldenaar de opschorting van de uitspraak van de veroordeling verkrijgt (krachtens het tweede lid blijft de rechtbank dan de volledige beoordelingsbevoegdheid behouden).

3. Het vierde lid beoogt te vermijden dat er een beroep gedaan wordt op het derde lid bij wijze van vertragingstactiek. Indien de procedure een bepaalde tijd in beslag neemt zou de schuldenaar elke betaling lang kunnen uitstellen. Daarom is voorzien dat de rechter provisioneel uitspraak kan doen en daarbij rekening kan houden met alle omstandigheden van de zaak. Hij zal de ernst van de klacht van het slachtoffer overwegen, het vertragende karakter van de strafprocedure, haar slaagkansen, de dringendheid van het verzoek voor de schuldeiser die in geldnood zit, enzovoort, zoals een rechter die de voorlopige tenuitvoerlegging van zijn beslissing beveelt.

4. Le juge qui statue à titre provisionnel peut subordonner l'octroi de cette pension à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités (ce texte est inspiré de celui de l'article 1400 du Code judiciaire en matière d'exécution provisoire)

N° 93 DU GOUVERNEMENT

Art. 8

Au § 7 de l'article 301 proposé, apporter les apportées les modifications suivantes:

1/ à l'alinéa premier, remplacer les mots «Même en cas d'application de l'article 1288 du Code judiciaire» **par les mots** «*Même en cas de divorce par consentement mutuel*»;

2/ à l'alinéa deux, remplacer les mots «sauf en cas d'application de l'article 1288 du Code judiciaire» **par les mots** «*sauf en cas de divorce par consentement mutuel*».

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien de la procédure de divorce par consentement mutuel.

N° 94 DU GOUVERNEMENT

Art. 13

À l'article 311bis proposé, remplacer les mots «229, 299 et 302» **par les mots** «*229, 275, 299 et 302*».

JUSTIFICATION

La séparation de corps par consentement mutuel est maintenue.

N° 95 DU GOUVERNEMENT

Art. 16

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 16. — Dans l'article 628, 1°, du Code judiciaire, les mots «pour cause déterminée ou d'une demande

4. De rechter die provisioneel uitspraak doet kan het toekennen van deze uitkering ondergeschikt maken aan het vestigen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt (deze tekst is ingegeven door artikel 1400 van het Gerechtelijk Wetboek inzake voorlopige tenuitvoerlegging).

Nr. 93 VAN DE REGERING

Art. 8

In § 7 van het voorgestelde artikel 301 de volgende wijzigingen aanbrengen:

1/ in het eerste lid, de woorden «Zelfs in geval van toepassing van artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek» **vervangen door de woorden** «*Zelfs in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming*»;

2/ in het tweede lid, de woorden «tenzij in geval van toepassing van artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek» **vervangen door de woorden** «*tenzij in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming*».

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming.

Nr. 94 VAN DE REGERING

Art. 13

In het voorgestelde artikel 311bis de woorden «229, 299 en 302» **vervangen door de woorden** «*229, 275, 299 en 302*».

VERANTWOORDING

De scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming blijft behouden.

Nr. 95 VAN DE REGERING

Art. 16

Dit artikel vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 16. — In artikel 628, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek, worden de woorden «op grond van bepaalde

de conversion de la séparation de corps en divorce» sont remplacés par les mots «pour désunion irrémédiable».

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien de la procédure de divorce par consentement mutuel.

N° 96 DU GOUVERNEMENT

Art. 18

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 18. — Dans le chapitre XI, du Livre IV, de la quatrième partie du même Code sont apportées les modifications suivantes:

1 l'intitulé de la section 1ère comprenant les articles 1254 à 1304, est remplacé comme suit:

«Section 1ère – Du Divorce pour désunion irrémédiable»;

2 la section IV est abrogée.».

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien de la procédure de divorce par consentement mutuel.

N° 97 DU GOUVERNEMENT

Art. 19

A l'article 1254, § 1er, alinéa 1er, remplacer les mots «Sauf lorsqu'elle est fondée sur l'article 229, § 4, du code civil, la demande en divorce» par les mots «Sauf lorsqu'elle est fondée sur l'article 229, § 1er, du Code civil, la demande en divorce pour désunion irrémédiable».

JUSTIFICATION

Voir justification de l'amendement n° 90 supprimant l'article 229, § 4, du projet. Dans les cas visés par les §§ 2 et 3 de l'article 229 du code civil proposé, le juge n'aura qu'à vérifier l'écoulement de délais. En revanche dans le § 1er, il doit apprécier immédiatement si la désunion est irrémédiable, en

feiten of een vordering tot omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding» vervangen door de woorden «op grond van onherstelbare ontwrichting».

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming.

Nr. 96 VAN DE REGERING

Art. 18

Dit artikel vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 18. — In hoofdstuk XI van boek IV van het vierde deel van hetzelfde Wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1 Het opschrift van afdeling 1, dat de artikelen 1254 tot 1304 omvat, wordt als volgt vervangen:

«Afdeling I – Echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting»;

2 Afdeling IV wordt opgeheven.».

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming.

Nr. 97 VAN DE REGERING

Art. 19

In het voorgestelde artikel 1254, § 1, eerste lid, de woorden «Tenzij ze gebaseerd is op artikel 229, § 4 van het Burgerlijk Wetboek, kan de vordering tot echtscheiding» vervangen door de woorden «Tenzij ze gebaseerd is op artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, kan de vordering wegens onherstelbare ontwrichting».

VERANTWOORDING

Zie verantwoording van amendement nr. 90 dat artikel 229, § 4, van het ontwerp schrapt. Bij de gevallen beoogd door de §§ 2 en 3 van het voorgestelde artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek, moet de rechter alleen het verlopen van de termijnen nagaan. In § 1 moet hij daarentegen onmiddellijk beoor-

posant, le cas échéant un jugement de valeur. Certes, celui-ci n'aura pas d'autre conséquence qu'une accélération de la procédure, mais il est préférable que le défendeur soit présent, ou qu'à tout le moins, qu'il ait été convoqué par citation.

N° 98 DU GOUVERNEMENT

Art. 20

A l'article 1255, § 1er, proposé, du même Code, sont apportées les modifications suivantes:

1/ à l'alinéa premier, supprimer les mots «Les parties peuvent mentionner qu'elles feront application de l'article 1288».

2/ au 4ème alinéa, remplacer les mots «les conventions visées à l'article 1288» **par les mots** «*les accords intervenus entre parties*».

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien de la procédure de divorce par consentement mutuel.

N° 99 DU GOUVERNEMENT

Art. 20

A l'article 1255, proposé, du même Code, insérer un § 2bis ainsi rédigé:

«§ 2bis. *Si le divorce est demandé par l'un des époux et qu'en cours de procédure, l'autre marque son accord quant à la demande, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 2.*».

JUSTIFICATION

Clarification de procédure.

Si la demande est introduite par l'une des parties, les délais sont plus longs que si la demande est conjointe. Il faut donc permettre la réduction des délais pendant la procédure si la partie défenderesse est d'accord.

delen of de ontwrichting onherstelbaar is door in voorkomend geval een waadeoordeel te vellen. Dat zal weliswaar geen andere gevolgen hebben dan het versnellen van de procedure, maar het is verkieslijker dat de verweerder aanwezig is of dat die minstens opgeroepen werd via dagvaarding.

Nr. 98 VAN DE REGERING

Art. 20

In het voorgestelde artikel 1255, § 1, van hetzelfde Wetboek worden volgende wijzigingen aangebracht:

1/ in het eerste lid, de woorden «de partijen kunnen vermelden dat ze artikel 1288 zullen toepassen» **weglaten.**

2/ in het vierde lid, de woorden «de overeenkomsten als bedoeld in artikel 1288» **vervangen door de woorden** «*de tussen de partijen gesloten akkoorden*».

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming.

Nr. 99 VAN DE REGERING

Art. 20

In het voorgestelde artikel 1255 van hetzelfde Wetboek, een § 2bis ingevoegen, luidende:

«§ 2bis. *Indien echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 2 bedoelde termijnen.*».

VERANTWOORDING

Verduidelijking van de procedure.

Indien het verzoek door één van de partijen wordt ingediend, zijn de termijnen langer dan wanneer de vordering gezamenlijk is gebeurd. Men moet dus toelaten dat de termijnen verminderd worden tijdens de procedure wanneer de verweerder het daarmee eens is.

N° 100 DU GOUVERNEMENT

Art. 20

Remplacer le §4 de l'article 1255 proposé par la disposition suivante:

«§ 4. Si le divorce est demandé par l'une des parties, en application de l'article 229, § 1er, du code civil, et que la preuve du caractère irrémédiable de la désunion est établie, le juge peut prononcer le divorce sans délai.»

JUSTIFICATION

Voir justification de l'amendement n° 90 supprimant l'article 229, § 4, du projet.

N° 101 DU GOUVERNEMENT

Art. 22

A l'article 1257, alinéa 1er, proposé, remplacer projet, les mots «Sans préjudice des articles 302 du Code civil et 1288 du présent Code» **par les mots** «Sans préjudice de l'article 302 du présent Code».

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien de la procédure de divorce par consentement mutuel.

N° 102 DU GOUVERNEMENT

Art. 23

À l'article 1258 proposé, apporter les modifications suivantes:

1/ remplacer le premier alinéa par la disposition suivante:

«Sauf convention contraire, les dépens sont partagés entre les parties lorsque le divorce est prononcé sur base de l'article 229, §§ 1er et 2, du Code civil. Toutefois, lorsque le divorce est prononcé sur base de l'article 229, § 1er, le juge peut en décider autrement, compte tenu de toutes les circonstances de la cause.»;

2/ supprimer le troisième alinéa.

Nr. 100 VAN DE REGERING

Art. 20

Paragraaf 4 van het voorgestelde artikel 1255 vervangen door de volgende bepaling:

«§ 4. Indien de echtscheiding door één van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de duurzame ontwrichting aangetoond is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.»

VERANTWOORDING

Zie verantwoording van amendement nr. 90 dat artikel 229, § 4, van het ontwerp weglaat.

Nr. 101 VAN DE REGERING

Art. 22

In het voorgestelde artikel 1257, eerste lid, de woorden «Onverminderd artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 1288 van dit Wetboek» **vervangen door de woorden** «Onverminderd artikel 302 van dit Wetboek».

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming.

Nr. 102 VAN DE REGERING

Art. 23

In het voorgestelde artikel 1258, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1/ het eerste lid vervangen door de volgende bepaling:

«Behoudens andersluidende overeenkomst worden de kosten verdeeld onder de partijen wanneer de echtscheiding is uitgesproken op grond van artikel 229, §§ 1 en 2, van het Burgerlijk Wetboek. Wanneer de echtscheiding uitgesproken is op grond van artikel 229, § 1, kan de rechter niettemin anders beslissen, rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak.»;

2/ het derde lid weglaten.

JUSTIFICATION

Voir justification de l'amendement n°90 supprimant l'article 229, § 4, du projet.

N° 103 DU GOUVERNEMENT

Art. 33

Remplacer les mots «1284 à 1287» par les mots «1284 à 1286bis».

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien du divorce par consentement mutuel.

N° 104 DU GOUVERNEMENT

Art. 33bis (nouveau)

Insérer un article 33bis, rédigé comme suit:

«Art. 33bis. — Dans l'article 1287 du Code judiciaire, tel que modifié par les lois des 1er juillet 1972, 14 mai 1981 et 30 juin 1994, l'alinéa 4 est abrogé.».

JUSTIFICATION

Le projet qui prévoyait un modèle unique de procédure en divorce présentait l'avantage de conférer une certaine pérennité aux conventions intervenues entre les parties. L'exposé des motifs indique, que si les conventions sont modifiées en cours de procédure, elles n'ont plus que les effets réduits d'un accord intervenu pendant la procédure (art. 1257 nouveau: les accords entérinés ou homologués pendant la procédure en divorce ou les mesures ordonnées en référé sont provisionnels au sens de l'article 1039 du code judiciaire mais les parties peuvent au moins 3 mois après l'entérinement ou l'homologation de leur accord ou l'ordonnance de référés solliciter l'entérinement des mesures par le juge du fond, cette fois à titre définitif et y compris pour la période postérieure au divorce.) Bref, si les parties changent d'avis en cours de procédure, celle-ci est poursuivie et les négociations antérieures ne sont pas pour autant totalement dépourvues d'effet, même si c'est de manière limitée.

Cet avantage subsiste dans la procédure de divorce pour désunion irrémédiable. Il est donc proposé d'instaurer le même mécanisme pour les conventions lorsque la procédure de consentement mutuel est abandonnée. Cf. l'amendement n° 109

VERANTWOORDING

Zie verantwoording van amendement nr. 90 dat artikel 229, § 4, van het ontwerp weglaat.

Nr. 103 VAN DE REGERING

Art. 33

De woorden «1284 tot 1287» vervangen door de woorden «1284 tot 1286bis».

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheiding door onderlinge toestemming.

Nr. 104 VAN DE REGERING

Art. 33bis (nieuw)

Een artikel 33bis invoegen, luidende:

«Art. 33bis. — In artikel 1287 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door de wetten van 1 juli 1972, 14 mei 1981 en 30 juni 1994, wordt het vierde lid opgeheven.».

VERANTWOORDING

Het ontwerp dat een uniek model voor de echtscheidingsprocedure voorzag had het voordeel dat het een zekere duurzaamheid gaf aan de overeenkomsten die tussen de partijen zijn gesloten. De memorie van toelichting wijst erop dat, indien de overeenkomsten in de loop van de procedure gewijzigd worden, ze alleen nog de beperkte gevolgen hebben van een akkoord dat tijdens de procedure gesloten werd (nieuw artikel 1257: de tijdens de echtscheidingsprocedure gehomologeerde overeenkomsten of de maatregelen bevolen in kort geding zijn voorlopig in de zin van artikel 1039 van het Gerechtelijk Wetboek, maar de partijen kunnen na het verstrijken van minstens drie maanden volgend op de bekrachtiging of de homologatie van hun overeenkomst of de uitspraak in kort geding om de bekrachtiging van de maatregelen door de feitenrechter vragen, dit keer definitief en met inbegrip van de periode die volgt op de echtscheiding). Kortom, indien de partijen in de loop van de procedure van mening veranderen, wordt die procedure verder gezet en zijn de vorige overeenkomsten daarom niet volledig zonder gevolgen, ook al is dat op een beperkte manier.

Dit voordeel blijft behouden in de echtscheidingsprocedure wegens onherstelbare ontwrichting. Er wordt dus voorgesteld om hetzelfde mechanisme in te stellen voor de overeenkomsten wanneer wordt afstand gedaan van de procedure door

insérant un article 1294*bis* dans le code judiciaire. Le § 2 de cette nouvelle disposition règle le sort des conventions lorsque la procédure en divorce est abandonnée.

N° 105 DU GOUVERNEMENT

Art. 34

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien de la procédure de divorce par consentement mutuel.

N° 106 DU GOUVERNEMENT

Art. 35

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Conséquence du maintien de la procédure de divorce par consentement mutuel

N° 107 DU GOUVERNEMENT

Art. 35*bis* (nouveau)

Insérer un article 35*bis*, rédigé comme suit:

«Art. 35*bis*. — Dans le même Code, il est inséré un article 1291*bis*, ainsi rédigé:

«Art. 1291*bis*. — Si les époux établissent qu'ils sont séparés depuis plus de six mois au moment de l'introduction de la demande, ils sont dispensés de la comparution prévue à l'article 1294.

Dans ce cas, il est fait application des articles 1295 et suivants.».

JUSTIFICATION

Le projet a pour objectif d'assouplir les règles de procédure. Comme indiqué ci-avant, les amendements proposés visent à maintenir la procédure de divorce par consentement mutuel. Celle-ci ne doit cependant pas subir un traitement plus

onderlinge toestemming. Cf. amendement nr. 109 dat een artikel 1294*bis* invoegt in het Gerechtelijk Wetboek. Paragraaf 2 van deze nieuwe bepaling regelt het lot van de overeenkomsten wanneer wordt afstand gedaan van de echtscheidingsprocedure.

Nr. 105 VAN DE REGERING

Art. 34

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming.

Nr. 106 VAN DE REGERING

Art. 35

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Gevolg van het behouden van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming.

Nr. 107 VAN DE REGERING

Art. 35*bis* (nieuw)

Een artikel 35*bis* invoegen, luidende:

«Art. 35*bis*. — In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1291*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 1291*bis*. — Indien de echtgenoten aantonen dat ze sedert meer dan zes maanden gescheiden zijn op het moment van het indienen van de vordering, zijn ze vrijgesteld van de verschijning voorzien in artikel 1294.

In dat geval zal artikel 1295 en volgende worden toegepast.».

VERANTWOORDING

Het ontwerp heeft de versoepeling van de procedureregels tot doel. Zoals hoger aangehaald beogen de voorgestelde amendementen het behoud van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming. Deze moet echter niet langer

long que le divorce pour désunion irrémédiable, à peine de pénaliser par la durée les couples qui ont fait l'effort d'adopter des conventions réglant tout leur contentieux. Il est donc proposé de dispenser les parties déjà séparées de fait depuis plus de six mois de la deuxième comparution (à l'instar de ce qui est prévu dans l'article 1255 du Code judiciaire en projet.) Dans ce cas, le divorce pourra être prononcé directement par le tribunal.

N° 108 DU GOUVERNEMENT

Art. 36bis (nouveau)

Insérer un article 36bis, rédigé comme suit:

«Art. 36bis. — Dans l'article 1294, alinéa 1er, du même Code, modifié par la loi du 30 juin 1994, les mots «ou représenté par un avocat ou par un notaire» sont insérés entre les mots «les époux comparaissent ensemble et en personne» et les mots «devant le président du tribunal».

JUSTIFICATION

Dans le même souci d'assouplissement de la procédure, si les parties sont tenues de comparaître en personne devant le tribunal lors de la première comparution, elles doivent pouvoir être représentées lors de la seconde.

N° 109 DU GOUVERNEMENT

Art. 36ter (nouveau)

Insérer un article 36ter, rédigé comme suit:

«Art. 36ter. — Dans le même Code, un article 1294bis est inséré, ainsi rédigé:

«Art. 1294bis. — § 1er. Si l'une des parties ne paraît pas lors de l'audience prévue à l'article 1294, ou fait savoir en cours de procédure qu'elle ne souhaite pas poursuivre celle-ci, la partie la plus diligente peut solliciter l'application de l'article 1255. Dans ce cas, le délai de six mois pour la fixation de l'audience prévue à l'article 1255, § 2, alinéa 2, prend cours à la date de la comparution visée à l'article 1289.

§ 2. Si la procédure est abandonnée, les conventions prévues à l'article 1287 lient les parties à titre provisionnel, jusqu'à ce qu'il soit fait application des articles 1257 ou 1280. Si les conventions ne revêtent pas la forme

duren dan de echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting, op het gevaar af dat men door de tijdsduur de koppels gaat bestraffen die de inspanning leverden om overeenkomsten aan te gaan die al hun geschillen regelen. Er wordt dus voorgesteld om de partijen die reeds sedert meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn vrij te stellen van de tweede verschijning (in navolging van wat voorzien is in het ontworpen artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek). In dat geval zal de echtscheiding rechtstreeks kunnen worden uitgesproken door de rechtbank.

Nr. 108 VAN DE REGERING

Art. 36bis (nieuw)

Een artikel 36bis invoegen luidende:

«Art. 36bis. — In artikel 1294, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1994, worden de woorden «of vertegenwoordigd door een advocaat of door een notaris» ingevoegd tussen de woorden «verschijnen de echtgenoten samen en in persoon» en de woorden «voor de voorzitter van de rechtbank».

VERANTWOORDING

Met dezelfde bekommernis voor het versoepelen van de procedure voor ogen, moeten de partijen wel in persoon voor de rechtbank verschijnen tijdens de eerste verschijning, maar moeten ze tijdens de tweede kunnen vertegenwoordigd worden.

Nr. 109 VAN DE REGERING

Art. 36ter (nieuw)

Een artikel 36ter invoegen, luidende:

«Art. 36ter. — In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1294bis ingevoegd, luidende:

«Art. 1294bis. — §1. Indien een van de partijen niet verschijnt tijdens de zitting voorzien in artikel 1294 of in de loop van de procedure meedeelt dat zij die niet wenst verder te zetten, kan de meest gerede partij om de toepassing van artikel 1255 verzoeken. In dat geval neemt de termijn van zes maanden voor het bepalen van de zitting voorzien in artikel 1255, § 2, tweede lid, een aanvang op de verschijningsdatum bedoeld in artikel 1289.

§ 2. Indien afstand wordt gedaan van de procedure, verbinden de overeenkomsten voorzien in artikel 1287 de partijen voorlopig, tot wanneer de artikelen 1257 of 1280 worden toegepast. Indien de overeenkomsten niet

d'un titre exécutoire, à la demande de la partie la plus diligente, la cause est fixée à l'audience des référés conformément à l'article 1256. Si l'une des parties en fait la demande, le président prononce une ordonnance provisionnelle conforme aux conventions.»».

JUSTIFICATION

§ 1er. Actuellement, si la procédure de divorce par consentement mutuel est abandonnée, toute la procédure doit être reprise *ab initio*. Le § 1er permet à l'une des parties de solliciter l'application de l'article 1255, c'est-à-dire la poursuite de la procédure de divorce pour cause de désunion irrémédiable. Les délais de procédure auront pour point de départ la première comparution.

§ 2. En cas d'abandon de la procédure, actuellement, les conventions sont sans effet (Code judiciaire, article 1287, alinéa 4, qui fait également objet d'un amendement). Il y a lieu d'éviter ce vide juridique. Il est donc proposé de donner aux conventions un effet provisionnel dans ce cas.

Le § 2 assure le maintien à titre provisionnel des effets des conventions préalables à divorce. Provisionnel signifie que toutes les clauses de la convention pourront être discutées, mais elles resteront efficaces jusqu'à ce qu'intervienne un nouvel accord (qui pourra être pérennisé selon le mécanisme de l'article 1257) ou une ordonnance sur base de l'article 1280. Si les conventions sont notariées, le titre est de plein droit exécutoire. En revanche, si elles ont été établies sous seing privé, il faudra que l'une des parties sollicite une ordonnance de référé, qui pourra être rendue immédiatement, toujours à titre provisionnel, dans l'attente d'une instruction complète du litige.

La ministre de la Justice,

Laurette ONKELINX

de vorm van een uitvoerbare titel hebben, wordt, op verzoek van de meest gereede partij, de zaak bepaald op de rechtsdag van kort geding, in overeenstemming met artikel 1256. Indien een der partijen daarom verzoekt, spreekt de voorzitter een voorlopige beschikking uit, conform met de overeenkomsten.»».

VERANTWOORDING

§ 1. Momenteel moet de hele procedure *ab initio* worden hernomen indien afstand gedaan wordt van de echtscheidingsprocedure door onderlinge toestemming. Paragraaf 1 maakt het aan een van de partijen mogelijk om de toepassing te vragen van artikel 1255, namelijk het verder zetten van de echtscheidingsprocedure wegens onherstelbare ontwrichting. De proceduretermijnen zullen de eerste verschijning als startpunt hebben.

§ 2. Momenteel zijn de overeenkomsten zonder gevolg wanneer afstand gedaan wordt van de procedure (Gerechtelijk Wetboek, artikel 1287, vierde lid, dat eveneens het voorwerp van een amendement is). Men moet deze juridische leemte vermijden. Er wordt derhalve voorgesteld om in dat geval een voorlopig gevolg aan de overeenkomsten te geven.

Paragraaf 2 verzekert het voorlopig behouden van de gevolgen van de overeenkomsten die voor de echtscheiding werden afgesloten. Voorlopig betekent dat over alle clausules van de overeenkomst kan gediscussieerd worden, maar ze zullen geldig blijven tot wanneer er een nieuwe overeenkomst is (die volgens het mechanisme van artikel 1257 duurzaam kan worden gemaakt) of een beschikking op basis van artikel 1280. Indien de overeenkomsten notarieel zijn, is de titel van rechtswege uitvoerbaar. Indien ze daarentegen onderhands werden afgesloten, zal een van de partijen om een beschikking in kort geding moeten verzoeken, die, nog steeds ten voorlopige titel, onmiddellijk zal kunnen worden uitgesproken, in afwachting van een volledige regeling van het geschil.

De minister van Justitie,

Laurette ONKELINX